

Ladislav Mňačko:

Smrť sa volá Engelchen /1959/

Ohne Nibelungov

(Úryvky)

(...)

Každá myšlienka bolela, ale aspoň volačo bolelo. Namáhal som sa usporiadať si v hlave dosah všetkého, čo sa salo. Má ešte čokoľvek zmysel? Môžeme ešte, smieme komukoľvek pozrieť do očí? Ťarcha viny dopadla drvivo na každého z nás. Navždy. Bude sa vliecť celým naším životom ako strašný, nemilosrdný tieň...

Hľadal som vinu a nevedel som ani sám v sebe nájsť vinníkov za strašnú tragédiu. Vracal som sa do dní, keď tu bol ešte Nikolaj. Koľko neodpustiteľných chýb sme sa dopustili! Vydráždili sme Nemcov zabitím generála a jeho sprievodu. Sám Nikolaj vravel, že sa to nemalo stať. Darovali sme tým päťdesiatim život. Prečo sme ich nepobili? Nazdával sa Nikolaj, že Nemci budú splácať podobne, že budú tiež veľkorysí? Darovali sme päťdesiatim Nemcom život a Nemci nám spálili za živa dvadsaťsedem našich ľudí. A neboli medzi katmi Ploštiny tí päťdesiati? Nedali im v Zlíne zbrane a nepovedali im:

„Odčinite svoju vinu! Buďte nemilosrdní, lebo inak k vám bude nemilosrdný poľný súd!“

A tí dvaja, Baťa a Machû! Nevravel som, že ich treba zastreliť? Nenúkal som sa sám? Mal som pravdu, ale je to pravda trpká, chuť ako blen.

Nikolaj! On všetko zapríčinil! Bol skvelý chlapec, skvelý veliteľ, ale toto bola jeho chyba!

Ale nie Nikolaj, nie... je tu Fred, Nikolaj dal presné príkazy, čo s tými dvoma. Fred hanebne sklamal, opustil post. Či sme potom ešte smeli opustiť Ploštinu? Nie, našou povinnosťou bolo zostať, brániť ju. Ploština sa dala brániť, bolo nás dosť, aby sme ju udržali aspoň deň a v noci sme sa mohli pokúsiť so všetkými Ploštincami o únik. A ak sa malo stať, čo sa stalo, tak z nás už nikto nemal tejto noci žiť.

Griška, pravda, chcel ostať na Ploštine. Nikolaj častejšie hovoril, že musíme z Ploštiny odísť, ale poznal som ho dobre, po úteku tých dvoch by nebol odišiel za nijakých okolností. Na prstoch sme si mohli vyrátať, že Nemci Ploštinu napadnú. Blázon som bol ja, nie Griška. Pravdu mal Peter, nie ja a Alex a Ládík. Moje slovo dosť zavážilo, moje argumenty spolurozhodovali pri chybnom rozhodnutí odísť. Ale Griška bol veliteľ, nemal pripustiť hádku, veliteľ má vedieť viac, má sám rozhodnúť s konečnou platnosťou! Griška chcel zostať na Ploštine, ale podvolil sa vôli partizánskej rady. Ako je to dávno, čo som ho v duchu porovnával s Nikolajom a hovoril si, práve preto, že sa podvolil – bude z neho dobrý

dosah

– itt: következmény, kihatás

komukoľvek

– bárkinék, akárkinék

ťarcha

– teher, súly

drvivo

– megsemmisítően, lesújtóan

vliecť sa

– itt: húzódik

vydráždiť koho

– felingerel, kiprovokál vkit

spievod

– itt: kíséret

veľkorysý

– nagyvonalú

odčiniť

– jóvátesz, helyrehoz

nemilosrdný

– irgalmatlan, könyörtelen

poľný súd

– hadbírószág

trpký

– keserű, fájdalmas

blen = prudko jedovatá bylina

horkej chuti, „horký ako blen“

hanebne sklamať

– szégyenletes módon

csalódást okoz

argument

– érv, ok, indok

nemal pripustiť

– nem lett volna szabad

megengednie

s konečnou platnosťou

– végérvényesen

podvoliť sa vôli koho

– aláveti magát vki akaratának